

TERMÍN: 11.12.2021

xx20027xx
Recenzia A
Marek Chomanič
marek.chomanic@vlada.gov.sk
<i>Prosím nezasahujte do tejto tabuľky</i>

RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Marek Chomanič**NÁZOV MATERIÁLU: **Vplyv pandémie na marginalizované rómske komunity**TYP VÝSTUPU*[1]: **Komentár**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo financií SR - Inštitút finančnej politiky**AUTORI/KY: **Slavomír Hidas;**

SPOLUAUTORI/KY: Ministerstvo financií SR - Útvar hodnoty za peniaze - Katarína Val'ková, Gabriel Machlica - 1 bod; - - ; - - ; - -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **1****PRIPOMIENKY:**

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	s. 1, ods. 1	Vo vete: „Rómovia z marginalizovaných komunít zomierali dvakrát častejšie ako majorita...“ navrhujeme vložiť slová: „v roku 2021“ pred slová dvakrát častejšie	V súlade s textom na str. 5	Upravené v súlade s pripomienkou. Doplnili sme textáciu, že ide o druhú vlnu pandémie, ktorá predstavuje časť roka 2021.

2	s. 1, ods. 1	Otázka na tvrdenie „dvakrát častejšie ako majorita“: ako ste identifikovali individuálnych Rómov žijúcich v rozptyle s majoritou, ktorých zaradili pod proxy MRK, keďže tam sa nedá vychádzať z toho, že majú bydlisko evidované v osídlení.	Podľa znenia textu pripomienky	Pripomienka zobraená na vedomie. Prepojením Atlasu rómskych komunít a administratívnych dát je možné identifikovať rómsku populáciu v obciach s koncentrovanými osídleniami. V komentári sú použité dáta, ktoré zahŕňajú ľudí žijúcich v koncentrovaných osídleniach, ako aj časť rómskej populácie žijúcej v rozptyle s majoritou. Pre túto skupinu, ktorá slúži ako „proxy“ pre menej integrovanú časť rómskej populácie, je použitá skratka MRK (marginalizované rómske komunity) napriek tomu, že niektorí Rómovia v tejto skupine sú priestorovo integrovaní.
3	s. 1, ods. 2	Vo vete: „Počet zamestnaných ľudí z MRK...“ navrhujeme doplniť akej vekovej kategórie sa to týka	Podľa znenia textu pripomienky	Doplnená textácia podľa pripomienky.

4	s. 3, ods. 2	<p>Vo vete: „Väčšina populácie z MRK sa nachádza mimo pracovného trhu (Graf 10), podiel zamestnaných je približne rovnaký ako podiel nezamestnaných.“ Navrhujeme vyňať ľudí pokračujúcich v štúdiu (15-26), ktorých sa v tej chvíli pracovný trh netýka.</p>	Podľa znenia textu pripomienky	<p>Neakceptovaná pripomienka. V populácii MRK môže byť práve táto skupina relatívne aktívnejšia ako v majorite (rozdielna účasť v ďalšom vzdelávaní oproti väčšinovej populácii). Pri vekovej skupine 25-64 rokov je zamestnanosť v sledovanej skupine 27 %, oproti 24 % vo vekovej skupine 15-64 rokov v 2019 (resp. 22 % v roku 2020). Štandardne sa aj v medzinárodnom porovnaní používa ukazovateľ 15-64 alebo 20-64 rokov.</p>
5	s. 3, ods. 2	<p>Tvrdenie: „Takmer 6 % sledovanej populácie Rómov je v systéme pomoci v hmotnej núdzi“ Podľa EU SILC_MRK 2018 to bolo približne 40% domácností.</p> <p>Dávame na zváženie použitie aj tohto zdroja a čísla.</p>	Podľa znenia textu pripomienky	Doplnená textácia podľa návrhu pripomienky.
6	s. 4, ods. 1	<p>Poslednú vetu: „Vyplácanie aktivačných príspevkov sa obmedzilo.“ navrhujeme presunúť do ďalšieho odstavcu.</p>	Podľa znenia textu pripomienky	<p>Pripomienka zohľadnená, text bol vypustený z dôvodu jeho duplicity v nasledujúcom odseku.</p>

7	s. 4, graf 11	Navrhujeme uviesť poznámku, že sa jedná o celkový počet poberateľov AP (nie len ľudí z MRK).	Podľa znenia textu pripomienky	Doplnená textácia podľa pripomienky.
8	S. 5, pozn. pod čiarou č. 9	V poznámke pod čiarou je explicitne spomenuté (ak neberieme do úvahy prvú poznámku). Že ide o administratívne dáta + dáta z Atlasu. Ak uvádzate "podľa vlastných výpočtov na základe údajov..." tak to na ÚSVRK chápeme tak, že to párujete s Atlasom. Ak to je tak, prosíme o zjednotenie.	Podľa znenia textu pripomienky	Upravená textácia podľa pripomienky.
9	s. 5, ods. 1	Vo vete: "Oproti priemeru počtu úmrtí v rokoch 2015 až 2019 narástli v roku 2020 počty úmrtí v tejto skupine...." Pri tejto komparácii s inými krajinami by sme boli opatrní. Pri iných krajinách sa neuvádza pomer majority a osôb z MRK. Navrhujeme tam dať priemer za SR celkovo, pretože nemusíme byť jediná Krajina, ktorej hodnoty sú ovplyvnené dátami za MRK.	Podľa znenia textu pripomienky	Neakceptovaná pripomienka. Súhlasíme, že aj v iných krajinách bol vplyv pandémie v podobe úmrtí horší v niektorých skupinách populácie. Cieľom nášho komentára však bolo špecificky zistiť, či to tak bolo na populácii MRK, ktorá mala podľa výskumov horšie životné podmienky aj výsledky v zdraví ako majorita už pred pandemiou. Medzinárodné porovnanie má ilustrovať, aký veľký vplyv to bol aj v porovnaní

				s krajinami s horšími výsledkami počas pandémie v celej populácii. Výsledky majú tiež poukázať na potrebu intervencií, aby sa to nedialo aj v prípadných ďalších vlnách pandémie.
10	s. 5, ods. 2	Vo vete: S vyšším podielom populácie z MRK klesá výrazne zaočkovanosť v obciach (Graf 13).“ Navrhujeme zvýšiť pozornosť na princíp štatistiky – pri veľkých komunitách je aj nižšia pravdepodobnosť spätnej väzby, takže číslo môže byť nižšie aj preto.	Podľa znenia textu pripomienky	Pripomienka zobraená na vedomie. Štatistika dáva do pomeru podiel MRK v obci podľa Atlasu rómskych komunit 2013 a mieru zaočkovanosti v obciach z údajov MZ SR. Údaje ukazujú, že v obciach s výraznejším zastúpením MRK poklesne miera zaočkovanosti. Indikuje to práve nedostatočnú zaočkovanosť z rôznych dôvodov v populácii MRK. Zároveň ale tiež platí, že v týchto obciach zaostáva aj zaočkovanosť majority oproti priemeru Slovenska.

11	s. 5, Box 1:	<p>V nadpise: „BOX 1: Účinnosť lokálnych karantén v rómskych koncentrovaných osídleniach“ Navrhujeme nepoužívať spojenie koncentrované osídlenia, ale iba osídlenia. Je to taký hybrid medzi koncentraciami, ktoré boli používané v minulom období a osídleniami, ktoré používa ÚSVRK.</p>	Podľa znenia textu pripomienky	Zpracované v súlade s pripomienkou. Navrhujeme použiť pojem marginalizované rómske komunity (MRK), ktorý je použitý naprieč komentárom.
12	s. 6, posledná odrážka	<p>K vete: „Anekdoty z uzavretých osád naznačujú, že privolanie sanitky môže byť častejšie vyhodnotené ako nepotrebné.“ Kým je to vyhodnotené? Doktormi/dispečermi?</p> <p>Prosíme špecifikovať.</p>	Podľa znenia textu pripomienky	Pripomienka akceptovaná. dôvodu Vypustili sme túto textáciu. Zámer bol zamerať Box 1 striktne na výskum v tejto oblasti, bez anekdotických dôkazov, ktoré pochádzajú len z médií.
13	s. 7, odporúčanie č. 1	<p>K odrážke: „priamo v obciach s MRK, no ideálne mimo samotné MRK;“ Nezníži to účasť?</p> <p>Je to niečim podložené? Ak áno, tak poprosíme data, prípadne s kým to bolo konzultované, ZR alebo ÚSVRK?</p>	Podľa znenia textu pripomienky	Samotný návrh bol konzultovaný s organizáciou Zdravé regióny. Náš pôvodný návrh bol štylizovaný v zmysle zvýšenia zaočkovanosti. Po

				<p>konzultácii s ľuďmi z terénu sme doplnili špecifické odporúčania na základe ich skúseností, ktoré by mohli pomôcť znížiť nedôveru v očkovanie.</p>
14	s. 8, box 2	<p>K vete: „Posilnenie štatistík, ktoré by monitorovali progres v integračných politikách.“ - Boli by sme veľmi radi, ak by sa ujasnila situácia o Vašej databáze. Nemáme o nej dostatočné informácie, pričom sa periodicky updatuje a je využívaná len Vami a odkazujete sa na ňu v Revízií alebo v komentároch tohto textu. Takisto by sa mohla ujasniť situácia ohľadom databázy.</p>	<p>Podľa znenia textu pripomienky</p>	<p>Pripomienka zobraená na vedomie. Prepojením Atlasu rómskych komunít a administratívnych dát je možné identifikovať rómsku populáciu v obciach s koncentrovanými osídleniami. V komentári sú použité dáta, ktoré zahŕňajú ľudí žijúcich v koncentrovaných osídleniach, ako aj časť rómskej populácie žijúcej v rozptyle s majoritou. Pre túto skupinu, ktorá slúži ako „proxy“ pre menej integrovanú časť rómskej populácie, je použitá skratka MRK (marginalizované rómske komunity) napriek tomu,</p>

				že niektorí Rómovia v tejto skupine sú priestorovo integrovaní.
15	s. 8, box 2	K tvrdeniu: „...chýba častejšia periodičita na úrovni EU SILC...“ - Ak sa tým myslí EU SILC_MRK, tak je periodičita približne každé 3 roky.	Podľa znenia textu pripomienky	Pripomienka akceptovaná s doplnenou poznámkou o periodičite. Platí však stále naše odporúčanie, keďže podobne ako v prípade štandardného EU-SILC by takéto štatistiky mali existovať aspoň na ročnej báze.

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Recenzent súhlasí so zapracovaním pripomienok.

K pripomienke 5 – ohľadom podielu MRK v hmotnej núdzi, je potrebné upresniť, že v rámci EU SILC_MRK z roku 2018 to je 47 %. Najprv sme to uviedli iba orientačne, aby sme upozornili na to, že výpočet sa líši od dát ÚSVRK. Presné dáta (47%) dostupné tu - https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1276/eu_silc_mrk_2018_final.pdf - str. 59.

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.